

VILLA VENIRE

Af Claus Christensen

Figurant

En empatisk og velreflekteret
læringsmakker

Case fra en af mine egne figurant opgaver. *Jeg skulle være en HIV-syg yngre mand, der henvendte sig til kommunen for at få hjælp, fordi jeg ikke længere kunne klare mig selv. Som introduktion til min figurantopgave kendte jeg til den nye måde at visitere til rehabilitering, som deltagerne skulle teste i praksis. Jeg vidste derfor, hvordan jeg burde blive mødt af de professionelle, der skulle tale med mig om mit behov for hjælp. Straks samtalen gik i gang, kunne jeg mærke, at min sag var en voldsom oplevelse for deltagerne. Mine beskrivelser af sygdommens effekter (som jeg kendte til) bragte følelser og empati frem hos de professionelle. Vores samtale var derfor stærkt præget af de professionelles menneskelige omsorg for mig, og mindre af den opgave, som de skulle løse sammen med mig; at visitere mig til en rehabiliterende indsats. Derfor måtte vores samtale forløbe over flere omgange. Da deltagerne blev reelt usikre på, om jeg var syg, eller var figurant, måtte vi begynde forfra med at tale om, at jeg jo ikke var syg, men forestillede én, der var syg. Derefter kunne vi tage fat på at løse opgaven - i samarbejde - med mig som mål for og vidne til deres indsats. Jeg var faktisk selv temmelig berørt af oplevelsen efterfølgende. Jeg fik en stærk fornemmelse af, at deltagerne ville mig alt muligt godt, og at de ikke tøvede med at arbejde ihærdigt for "min sag", selvom det var en helt ny procedure, de var blevet sat på opgave med at udføre. Jeg synes, at jeg havde "virket" som figurant efter hensigten (om end kraftigere, end jeg havde forudset), og jeg kunne mærke, at jeg selv følte mig vældig godt behandlet af "kommunen".*

Jeg sidder ved tastaturet for at kvalificere og formidle Villa Venires mange oplevelser og erfaringer med figurantarbejde. Jeg har selv gennemlevet ca. 15 forskellige figurant identiteter. Jeg har samarbejdet med Mikkel Møller Johansen, der har stor erfaring med figurant-træning og anvendelse. Jeg har talt med de figuranter, Villa Venire har benyttet. Jeg har kort sagt arbejdet og observeret i alle Simulatorhaller uden nogensinde at tage figurantbrillerne af. Fra toppen af denne tsunami af oplysninger og oplevelser, kommer her min artikel, der opsummerer vores viden om figurantrollen og betydningen af at bruge figuranter i virtuel simulering.

Figurantrollens oprindelse. Figurant er en ældre betegnelse for især en stum scenefigur eller danser, som ikke havde replikker eller solist stykker, men derimod var med til at danne baggrund og fylde scenen op. Figuranten skulle altså "forestille nogen", uden at "være dem". Over tid har figurantrollen udviklet sig i begge retninger. Både i retning af "ikke at være dem" som korpsdansere og statister, der netop ikke er solodansere og skuespillere, og i retning af at "forestille nogen", som aktive medvirkende i f.eks. træning af redningsarbejde, politihundetræning og træning af stresshåndtering for soldater. I vores brug af figuranten i Simulatorhallen, læner vi os mest op ad den oprindelige latinske betydning af ordet *figurare*; forestille. Figurantens særstatus som den, der forestiller en anden, giver nemlig helt andre muligheder for træning, end når vi inviterer borgere, forbrugere, forældre eller pårørende ind i simuleringen. Med figuranter kan vi skabe et forestillet rum, hvor det er muligt at træne, fejle, prøve igen - ligeså mange gange, det er nødvendigt.

Figurantens funktion. Når vi laver virtuel simulering, er der altid fokus på virkning og virkeliggørelse i den organisation, vi arbejder med. Vi skal gøre det muligt at arbejde med opgaver, der som oftest er ukendte og nye for deltagerne. Vi skal gøre det muligt at

lykkedes med opgaven, med ligeså mange forskellige erfaringer, rutiner og kompetencer i spil, som der er deltagere i simuleringen. Vi skal engagere deltagerne i simuleringen, ved at tilføje *realitet* og *reelle præstationskrav*. Sidst, men ikke mindst, vi skal træne deltagerne direkte i nye rutiner, fordi muskler husker det, de senest har gjort. I alle disse henseender er figuranten en uvurderlig læringsmakker for deltagerne. At være en god figurant kræver således en række færdigheder, der strækker sig langt videre, end at kunne "forestille sig" og tage en plads som noget "man ikke er". Figuranten er ikke en rollespiller, eller en statist.

Figurantens profil. For at simuleringen bliver så virkelighedsnær som muligt, skal figuranten som udgangspunkt være sig selv. Figuranten sættes ind i situationer, hvor fagprofessionelle mødes med eller arbejder sammen med andre mennesker, så figuranten skal først og fremmest fremstå som et medmenneske. Hvis figuranten fremstår som en karikatur, med overdrevne udbrud eller ekstreme følelser, kan læringen blive sværere, fordi målet bliver uklart. Derfor er det vigtigt at en figurant kan være deltagerens

- ansvarlige partner, der er med at fastholde "handling før holdning-tilgangen" i simuleringen.
- empatiske partner, der ikke udøver unødigt pres i simuleringen.
- konsekvente partner, der kan fastholde én grundholdning f.eks. skepsis, længe nok til at gøre simuleringen tilpas vanskelig for deltageren.
- velforberejede partner, så figuranten kan genkende formålet med simuleringen og hvilke metodikker, der er i spil, sådan at figuranten kan ændre sin adfærd, når deltagerne gør det rigtige.
- disciplinerede partner, der lader simulationen gøre det, simulationen skal d.v.s. figuranten bliver i rollen, og begynder ikke at reflektere/ undervise i f.eks. god samtale teknik m.m.
- refleksive partner, der holder øje med forgreningspunkter og guider deltagerne med sin adfærd.
- feedback-partner, der kan fortælle, hvordan deltagerens intentioner og adfærd gik igennem til modtageren i skikkelse af figuranten.

Figuranten klædes på til opgaven. I Simulatorhallen får figuranten en case, en slags påklædning, som indeholder en kort beskrivelse af det menneske, figuranten skal forestille. Figuranten udfylder derefter selv detaljer i historien, i takt med at samtalen med deltagerne fordrer det. Her trækker figuranterne på deres egne personlige og professionelle erfaringer. Dette gør naturligvis samtalen mere levende og ægte, da deltagerne møder et rigtigt menneske, der taler ud fra et faktisk levet liv. Hver figurant vil endvidere have et bestemt læringsmål, de skal gå efter i simuleringen, som meget vel kan være i konflikt med den opfattelse, deltageren sidder med.

Figurantens virkemidler. Figuranterne har mange virkemidler, når de fastholder et læringsmål. I et tilfælde for nylig, skulle figuranterne indtage en skeptisk position, så deltagerne kunne træne formidling overfor en uvenlig modtager. De 6 figuranter arbejdede på mindst 6 forskellige måder. Nogen agerede primært verbalt f.eks. ved at udtrykke skepsis direkte i form af en byge af bekymrede spørgsmål – mens andre valgte non-verbale provokationer. Som da en figurant var kropslig urolig og fremstod helt opslugt af at pille en appelsin og spise den. Det var umuligt at ignorere - og så var læringen i gang.

Figuranten som sandhedsvidne. I simuleringerne iværksætter vi fælles færdighedstræning, læring og udvikling. Opgaverne er i sagens natur realistiske og relevante for deltageren, men det er de også for figuranterne. Som individer, med personlige perspektiver og med egne historier, bliver figuranterne påvirkede. De mærker på egen krop, om deltageren faktisk lykkedes med at møde deres/figurantens perspektiv - og vice versa, når det modsatte sker. Dermed er figuranten en direkte kilde til viden om virkning. Ingen ved bedre end figuranten, om deltagerens intentioner er nået frem til modtagerne.

Figuranten som træningsmakker. For at illustrere træningsværdien af figurantens indsats, er her en teateranalogi: Skuespillere tilbringer mange timer sammen på at øve en optræden. De prøver igen og igen for at opnå det rigtige resultat; at få scenen til at virke og få historien frem. De får feedback fra instruktøren, der betragter skuespillerne, som publikum vil gøre det senere. Instruktøren giver feedback og anvisninger, der hjælper dem med at få scenen til at "virke". På denne måde øver skuespillerne sig, indtil scenen er perfekt og bliver en del af deres repertoire. I simulator hallen er figuranten deltagerens instruktør, der hjælper dem med at træne virkning. Figuranternes reaktioner på udspil fra deltagerne transformerer over tid det kunstige, det ukendte nye, til et afprøvet nyt repertoire, som deltagerne kan gentage.

Så enkelt og så komplekst. Det er ikke svært at skrive om figurantens funktion og virkning. Men ligesom så mange ting, der fremstår enkelt som koncept, kan det umiddelbart enkle være komplekst at lykkes med. En af de vigtigste komplikationer omkring figurantens funktion er, at de skal kunne arbejde med deltagere i vidt forskellige følelsesmæssige tilstande. Deltagerne kan være præget af nervøsitet før mødet med en ukendt person, bekymrede for at fremstå inkompetente i en ny opgave, uenige i "det gode" i det nye m.m. Derfor er det afgørende for udbyttet, at figuranten er en empatisk og velreflekteret læringsmakker, der hele tiden arbejder for at beskytte og understøtte deltagerens mulighed for at lære noget nyt. Når det lykkes, og det ser vi igen og igen, hjælper figuranterne deltagerne med opnå den mest magtfulde læring, de nogensinde har oplevet.